

#OikeusOsata

Ammatillinen koulutus

Laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma 2020–2022

Vaikuttavia toimia laadun ja tasa-arvon parantamiseksi ammatillisessa koulutuksessa

Teemme ohjelmassa tehokkaita ja vaikuttavia toimenpiteitä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien oppimisen ja oppimistulosten parantamiseksi sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamiseksi. Tuemme ammatillisen koulutuksen järjestäjiä toimintakulttuurin uudistamisessa ja johtamisessa. Lisäksi tuemme tiedon parempaa hyödyntämistä oppimisen, opiskelun ja hyvien oppimistulosten perustana sekä hyödynnämme uutta teknologiaa palvelemaan oppimista.

Toimenpiteiden tavoitteena on varmistaa ammatillisen koulutuksen laatua, tukea sen jatkuvaa parantamista sekä kaventaa ja ennaltaehkäistä sukupuolesta, sosioekonomisesta taustasta, asuinpaikasta tai tuen tarpeesta johtuvia eroja oppimisessa ja oppimistuloksissa. Lisäksi tavoitteena on lisätä opetuksen, ohjauksen ja tuen määrää, kohdentaa sitä enemmän niille, joilla on siihen suurin tarve, sekä kehittää opinto-ohjausta ja opiskelijoiden perustaitoja ja jatko-opintovalmiuksia.

Ammatillisen koulutuksen tehtävä on tuottaa opiskelijoille osaamista, jota he tarvitsevat muuttuvassa maailmassa työuransa ja elämänsä eri vaiheissa. Ammatillisesta koulutuksesta valmistuu ammattiosaajia, jotka pitävät Suomen pyörät pyörimässä ja joiden osaaminen vastaa työelämän ja yhteiskunnan tarpeita. Laadukas ammatillinen koulutus edistää työllisyyttä, kehittää työ- ja elinkeinoelämää sekä antaa valmiuksia yrittäjyyteen, ammatilliseen kasvuun, elinikäiseen oppimiseen ja hyvään elämään.

Luomme ja jalkautamme ohjelman avulla opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vahvistavia vaikuttavia käytäntöjä ja toimintatapoja sekä valmistelemme tarvittavia muutoksia ammatillisen koulutuksen järjestäjien ohjaukseen ja rahoitukseen sekä lainsäädäntöön.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja muille ammatillisen koulutuksen toimijoille suunnatuissa rahoitus- tai hankehauissa varmistamme, että rahoitettava toiminta tukee pitkäjänteistä ammatillisen koulutuksen ja sen laadun kehittämistä.

Rahoitus 2020–2022
259 miljoonaa euroa
+ strategia-rahoitusta

Monipuoliset ja opiskelijälähtöiset pedagogiset menetelmät

Vertais- ja ryhmäohjauksen toimintamallit

Opetuksen, ohjauksen ja tuen lisääminen ja laadun parantaminen

Nivelvaiheiden ja opintojen aikaisen opinto-ohjauksen tehostaminen

Henkilökohtaistamisen ja työpaikalla järjestettävän koulutuksen laatu ja digitaaliset ratkaisut

Oppimis-analytiikan hyödyntäminen oppimisen tukena

Vaativan erityisen tuen opiskelijoiden ohjausmallit

Parannamme oppimisen edellytyksiä, tuloksia ja laatua

Riittävä ja laadukas opetus, ohjaus ja tuki

Lisäämme opetuksen, ohjauksen ja opiskelun tuen määrää määräaikaisen lisärahoituksen turvin ja kohdennamme rahoitusta erityisesti niille opiskelijoille, jotka tarvitsevat eniten tukea opinnoissaan. Parannamme opetuksen ja ohjauksen laatua sekä tuemme monipuolisten pedagogisten menetelmien käyttöä ja edelleen kehittämistä ammatillisessa koulutuksessa. Tehostamme sekä nivelvaiheissa annettavaa että opintojen aikaista opinto-ohjausta sekä eri toimijoiden yhteistyötä. Uudistamme hyvän opinto-ohjauksen kriteerit ja selvitämme sitovia mitoituksia opinto-ohjaajien määrään. Kehitämme myös elinikäistä ohjausta ja sitä tukevia digitaalisia ratkaisuja.

Toimiva henkilökohtaistaminen ja laadukas työpaikalla järjestettävä koulutus

Tuemme ammatillisen koulutuksen järjestäjiä ottamaan laajasti käyttöön yhteisesti kehitetyt henkilökohtaistamisen ja oppisopimus- ja koulutussopeutumisen palveluprosessin toimintamallit ja menettelytavat. Varmistamme yhteisten toimintamallien avulla kokonaisten koulupäivien ja -viikkojen toteutumisen sekä sen, että opetusta, ohjausta ja opiskelun tukea kohdennetaan riittävästi niille opiskelijoille, joilla on haasteita oppimisessa ja opiskelussa. Tuemme näiden tavoitteiden toteutumista kehittämällä edelleen henkilökohtaistamista tukevia digitaalisia ratkaisuja sekä hyödyntämällä tietoa ja op-

Yhteisten
tutkinnon osien
suoritusmahdolli-
suuksien moni-
puolistaminen

Hyvän
opinto-ohjauksen
kriteerien
uudistaminen

Työpaikka-
ohjaajien ja
opetus- ja
ohjaushenkilöstön
osaamisen
kehittäminen

Perustaitojen
ja jatko-opinto-
valmiuksien
vahvistaminen

Selvitykset

Vahva, ajantasainen osaaminen ja elinikäisen oppimisen taidot ovat yksilön paras turva muuttuvassa maailmassa. Ammatillisen koulutuksen keskeinen tehtävä on antaa opiskelijoille osaamista, jota he tarvitsevat pärjätäkseen työelämän ja yhteiskunnan muutosten keskellä. Tämä edellyttää, että yksilölliset opintopolut ja pedagogiset toimintatavat tukevat opiskelijan oppimista ja tavoitteiden saavuttamista ja ottavat huomioon opiskelijan lähtökohdat ja tarpeet. Korkealaatuinen, opiskelijan kannalta tarkoituksenmukainen ja riittävä opetus, ohjaus ja tuki opintopolun eri vaiheissa ja eri oppimisympäristöissä ovat edellytys yhdenvertaisille mahdollisuuksille oppia ja hankkia osaamista.

pimisanalytiikkaa henkilökohtaistamisen, opiskelijan ohjauksen sekä oppimisen ja opetuksen kehittämisen tukena eri oppimisympäristöissä.

Vahvat perustaidot ja jatko-opintovalmiudet

Luomme perustaa elinikäiselle oppimiselle vahvistamalla perustaitoja ja jatko-opintovalmiuksia. Monipuolistamme yhteisten tutkinnon osien suorittamismahdollisuuksia ja kehitämme yhteistyössä peruskoulujen, lukioiden ja korkeakoulujen kanssa pedagogisia menetelmiä ja matalan kynnyksen toimintatapoja perustaitojen ja jatko-opintovalmiuksien vahvistamiseksi.

Osaavat opettajat ja työpaikkaohjaajat

Osaavat opettajat ja työpaikkaohjaajat ovat korkealaatuisen ammatillisen koulutuksen kivijalka. Oikeus oppia ja kehittää omaa osaamista kuuluu kaikille, myös opetus- ja ohjaushenkilöstölle. Parannamme työpaikkaohjaajien osaamista ja otamme käyttöön heille suunnattuja uusia osaamisen kehittämismuotoja. Vahvistamme ja uudistamme koulutuksen järjestäjien opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista ja muodostamme valtakunnallisia ja alueellisia oppivia verkostoja opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen kehittämisen tueksi. Vahvistamme myös oppisopimuskoulutukseen ohjausta oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi.

Vahvistamme hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

Uuden oppiminen on mahdollista vain silloin, kun opiskelija voi hyvin ja on opiskelukuntoinen. Valtaosalla opiskelijoista menee hyvin, mutta arviolta 10–15 prosenttia voi huonosti. Psyykkisen pahoinvoinnin ohella monet opiskelijat liikkuvat terveytensä ja työkykynsä ylläpitämisen kannalta liian vähän. Heikentynyt työkyky lisää pitkällä aikajänteellä riskiä syrjäytyä työmarkkinoilta. Into opiskella kasvaa, kun kokee voivansa vaikuttaa itseään ja opiskeluaan koskeviin asioihin. On tärkeää, että opiskelijat ovat täysivaltaisia opiskeluyhteisönsä jäseniä ja että he voivat vaikuttaa siihen, miten ammatillista koulutusta toteutetaan.

Rahoitus 2020–2022
**7 miljoonaa
euroa**

Opiskelija-
kuntatoiminnan
kehittäminen

Työkykypassi- ja
Liikkuva amis-
toiminnan
laajentaminen

Yhteisöllisen
toimintakulttuurin
vahvistaminen

Opiskelijoiden
vaikutus-
mahdollisuuksien
vahvistaminen

Nuorisotyön ja
oppilaitosten
yhteistyömallien
kehittäminen
ja levittäminen

Turvallisuus-
kulttuurin
kehittäminen

Muut opiskelijoiden
kanssa yhdessä
kartoitettavat uudet
kehittämistoimet

Edistämme nuorten osallisuutta ja päätösvaltaa vahvistamalla opiskelijoiden roolia ja vaikutusmahdollisuuksia oppilaitosyhteisössä ja tukemalla opiskelijakuntatoiminnan kehittämistä. Vahvistamme oppilaitosten yhteisöllistä toimintakulttuuria, jotta opiskelija kokee kuuluvansa ryhmään, vaikka hänellä on yksilöllinen opintopolku. Yhteisöllistä toimintakulttuuria vahvistamalla vähennämme myös kiusaamista ja häirintää. Lisäksi kehitämme ja levitämme nuoriso-

työn ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyömalleja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseksi ja kannustamme opiskelijoita liikkumaan ammattiosaajan työkykypassi- ja Liikkuva amis -toimintaa laajentamalla. Kehitämme myös ammatillisten oppilaitosten turvallisuuskulttuuria sekä kartoitamme ja toteutamme uusia hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääviä toimenpiteitä yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Tuemme toiminnan uudistamista ja sen johtamista

Ammatillisen koulutuksen laadun ja tasa-arvon parantaminen sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen edellyttävät toimintakulttuurin uudistamista sekä ajattelu- ja toimintatapojen muuttamista. Muutos ei tapahdu itsestään, vaan sitä on johdettava johdonmukaisesti ja päämäärätietoisesti.

Muutos-
johtamisen
tuki

Oppilaitos-
johtamisen
vertaisoppimisen
verkostot

Hyviksi
havaittujen
toimintamallien
ja -prosessien
käyttöön
tuki

Pedagogisen
johtamisen ja
palvelujen
johtamisen
kehittäminen

Oppilaitos-
johtamisen
suunnatut
koulutus-
kokonaisuudet

Rahoitus 2020–2022
**3 miljoonaa
euroa**

Tuemme koulutuksen järjestäjiä muutosjohtamisessa hyödyntämällä mm. vertaisoppimisen verkostoja ja muutosjohtamista tukevia koulutuskokonaisuuksia. Kehitämme erityisesti pedagogista johtamista ja palveluprosessien johtamista ja edistämme hyviksi havaittujen toimintamallien ja -prosessien käyttöönottoa.

Parannamme kykyä vastata toimintaympäristön muutokseen

Ammatillisen koulutuksen toimintaympäristö muuttuu merkittävästi tulevina vuosina mm. teknologian kehityksen, väestön ikääntymisen ja ilmastonmuutoksen vuoksi.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien pitää pystyä vastaamaan toimintaympäristön muutokseen sekä yksilöiden, yhteiskunnan ja työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Tämä edellyttää vahvoja ja osaavia koulutuksen järjestäjiä, joilla on toimivat yhteistyöverkostot sekä kyky kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti. Ajantasainen ja toimintaa kattavasti kuvaava tieto on välttämätön edellytys ammatillisen koulutuksen laadulle ja sen parantamiselle.

Vahvistamme koulutuksen järjestäjien kykyä kerätä, analysoida ja hyödyntää tietoa koulutus-tarjonnan suuntaamisessa sekä koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantamisessa. Parannamme käytettävissä olevan tiedon laatua ja tietotuotannon luotettavuutta. Lisäksi kehitämme koulutusta koskevaa tietopohjaa sekä mittareita, jotka kuvaavat koulutuksen järjestäjien toiminnan tuloksellisuutta, vaikuttavuutta, laatua ja palvelukykyä.

Tuemme koulutuksen järjestäjiä, jotta ne kehittävät toimintaansa vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla alueen eri väestöryhmien ja työmarkkinoiden osaamistarpeisiin. Lisäämme ammatillisen koulu-tuksen, lukion ja korkeakoulujen vuorovaikutusta sekä yhteistyötä koulutuksen saatavuuden varmistamiseksi, korkeakouluvalmiuksien vahvistamiseksi ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnan tukemiseksi. Monipuolistamme myös ammatillisen koulu-tuksen oppimisympäristöjä ja vahvistamme opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista ja kykyä hyödyntää eri oppimisympäristöjä.

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa kehittämisohjelman toteuttamisesta yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Ohjelma kokoaa ammatillisen koulutuksen järjestäjät, opiskelijat, opettajat ja työelämän kumppanit sekä muut ammatillisen koulutuksen asiantuntijat ja sidosryhmät tekemään yhdessä työtä ammatillisen koulutuksen laadun ja tasa-arvon parantamiseksi.

minedu.fi/oikeusosata
#OikeusOsata

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Johtaja Tiina Silander
Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto
Puhelin 0295 3 30188
tiina.silander@minedu.fi

Opetushallitus

Opetusneuvos Sanna Laiho
Ammatillinen osaaminen
Puhelin 0295 3 31301
sanna.laiho@oph.fi

Ammatillinen koulutus

Laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma 2020–2022